

Konsekwencje prawne realizacji "na czarno" zleceń w Niemczech

W rozstrzygnięciu z 16 marca 2017r. niemiecki Federalny Trybunał Sprawiedliwości (niem. "Bundesgerichtshof" w skrócie: "BGH") rozwinął dotychczasowe orzecznictwo w odniesieniu do skutków prawnych wykonywania usług bądź realizacji dzieła w sposób sprzeczny z zapisami ustawy o zwalczaniu pracy na czarno i nielegalnego zatrudnienia (dalej, w skrócie: "SchwarzArbG").

W okolicznościach zaistniałej sprawy doszło do zawarcia umowy o dzieło (wymiana nawierzchni podłogowej), z którego tytułu ustalono pierwotne wynagrodzenie na poziomie 16.164,38 EUR. W toku realizacji prac, strony umówiły się jednak, iż wykonawca wystawi z tego tytułu rachunek na kwotę odpowiadającą jedynie części wynagrodzenia tj. 8.619,57 EUR (płatność przelewem), zaś pozostała należność zostanie rozliczona "bez rachunku" (i bez podatku) w formie gotówkowej, co też finalnie miało miejsce.

Z perspektywy stron, oś sporu w sprawie pierwotnie dotyczyła zgoła innej kwestii aniżeli dyskusji na temat zgodności umowy z ww. regulacją. Otóż w związku z nieprawidłowym wykonaniem umowy (zarzucana wadliwość prac), Zamawiający w ramach uprawnień z rękoi podjął decyzję o odstąpieniu od umowy i wystąpił z żądaniem zwrotu uiszczzonego już wynagrodzenia w wskazanej kwocie 16.164,38 EUR. Wykonawca odmówił temu żądaniu. Skutkowało to skierowaniem przez Zamawiającego sprawy na drogę postępowania sądowego.

I tu ku zaskoczeniu Zamawiającego, nie rozstrzygając kwestii prawidłowości (bądź nie) wykonania zawartej umowy przez Wykonawcę, sądy dwóch instancji odmówiły udzielenia ochrony prawnej żądaniu Zamawiającego. Nastąpiło to ze względu na ustalenie, iż poprzez zawarte następnie porozumienia w zakresie "bezgotówkowego" rozliczenia części wynagrodzenia za wykonane prace, Strony naruszyły zakaz wynikający z *SchwarzArbG* w zakresie odnoszącym się do obowiązku wystawienia rachunku i rozliczenia należności podatkowych w związku z wykonanymi pracami, o czym stanowi ustawa o podatku obrotowym (w skrócie: "UStG"). Tym samym, zawarta umowa była nieważna co miało i ten skutek, iż Zamawiającemu nie przysługiwały uprawnienia z tytułu rękoi, a tym samym związane z tym żądanie zgłoszone w ramach postępowania sądowego podlegało oddaleniu.

Nie mogąc pogodzić się z takim stanowiskiem, Zamawiający doprowadził spór do Federalnego Trybunału Sprawiedliwości, który swym rozstrzygnięciem potwierdził zasadność rozstrzygnięć niższych instancji. W wyroku wydanym 16 marca 2017r. Federalny Trybunał Sprawiedliwości wywiódł, iż w przypadku świadomego porozumienia się Stron umowy o dzieło w zakresie rozliczeniu należności z tego tytułu w formie bezgotówkowej, bez rachunku, w celu uniknięcia zapłaty podatku, umowa taka (nawet jeśli porozumienie dotyczy jedynie części należności) jest nieważna. Dotyczy to również sytuacji, w której stosowne porozumienie zostało podjęte już po zawarciu (początkowo ważnej) umowy. Konsekwentnie, w takiej sytuacji żadnej ze Stron nie przysługują roszczenia wynikające z faktu zawarcia nieważnej umowy.

Przywołany wyrok stanowiąc kontynuację orzecznictwa Federalnego Trybunału Sprawiedliwości, które zostało zapoczątkowane w tym zakresie w 2013r. ilustruje jakże daleko

idące konsekwencje prawne mogą nastąpić (nie tylko na gruncie podatkowym) w przypadku podejmowania prób uchylecia się od obowiązków podatkowych w ramach relacji kontraktowych na gruncie prawa niemieckiego.

Autor:
Piotr Gajlewicz